

Chrúst pagašťanový

Škodlivý organizmus chrúst pagašťanový (*Melolontha hippocastani*) patrí do triedy hmyz (*Insecta*), radu chrobáky (*Coleoptera*), čeľade *Scarabaeidae* a rodu *Melolontha*. Vyskytuje sa v mnohých európskych štátoch. Ide o bylinožravý druh hmyzu s vysokým príjmom potravy.

Dospelé chrústy sú polyfágne defoliátory listnatých druhov drevín (hlavne dubov), čo môže mať za následok závažnú defoliáciu ich koruny. Poškodenie činnosťou dospelých jedincov sa prioritne prejaví na listoch drevín. Pri silnom výskyte môžu spôsobiť holožery. Hostiteľské rastliny môžu byť zničené a odumierajú. Larvy sú rhizofágne a môžu skonzumovať veľkú časť koreňového systému. Vývoj lariev trvá 2 až 4 roky. Mladé larvy sa najprv živia organickými látkami a jemnými malými koricami. Potom sa vyvíjajú biele larvy druhého a tretieho instaru, ktoré sa živia koreňmi nie len listnatých drevín, ale aj hrachu, zemiakov, cukrovej repy a obilnín. Larvy dorastajú až do veľkosti 50 mm. Po treťom prezimovaní si larva vytvorí komôrku a v nej prebehne kuklenie. Poškodenie rastlín sa postupne zvyšuje s vývojom lariev a najvyššie je v druhom roku. Sú známe populácie škodcu s trojročnými až päťročnými cyklami. Prezimovať môžu larvy alebo dospelé jedince.

Chrústy žijú vo vývojovo synchronizovaných populáciách. K rojeniu dospelých jedincov dochádza koncom apríla a začiatkom mája, kedy vychádzajú z pôdy a začínajú sa živiť listami. Veľkosť dospelých jedincov sa pohybuje v priemere od 2,0–2,7 cm. Dospelé jedince sú aktívne v noci. Samotný vývoj ovplyvňuje teplota, relatívna vlhkosť, svetelné podmienky, nadmorská výška a kvalita potravy. Dospelé samičky sa zahrabávajú do pôdy do hĺbky 3-10 cm, aby nakladali vajíčka v zhlukoch. Vajíčka sa objavujú počas letných mesiacov. Piesočnaté pôdy sú preferované, lebo uľahčujú pohyb a orientáciu lariev a dospelých jedincov.

V rámci ochranných opatrení je potrebné upozorniť, aby kontrola škodcov sa zamerala na larvy, keďže práve toto vývojové štádium môže spôsobiť najväčšie ekonomické straty na úrode. Početnosť lariev v pôde znižuje medziriadková kultivácia a ďalšie možnosti obrábania pôdy. Veľké množstvo lariev sa zničí hlbokou jesennou orbou. Možné je aj mechanické ničenie lariev. Orba pôdy vystaví larvy tiež prirodzeným nepriateľom škodcu, a to vtákom, krtom a ježom. Striedanie plodín by malo byť zohľadnené. Larvy v pôdnom prostredí hynú vplyvom patogénnych húb *Beauveria bassiana* alebo *Metarrhizium anisopliae*. V rámci chemickej ochrany nie sú autorizované na našom území špeciálne proti uvedenému druhu chrústa žiadne chemické prípravky na ochranu rastlín.

Ing. Maroš Lučaj
ÚKSÚP – OOR
18.11.2024